C/2025/3991

20.8.2025

NEUVOSTON SUOSITUS

annettu 8 päivänä heinäkuuta 2025,

Unkarin talous-, sosiaali-, työllisyys-, rakenne- ja finanssipolitiikasta

(C/2025/3991)

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 121 artiklan 2 kohdan ja 148 artiklan 4 kohdan,

ottaa huomioon talouspolitiikan tuloksellisesta yhteensovittamisesta ja monenvälisestä julkisen talouden valvonnasta sekä neuvoston asetuksen (EY) N:o 1466/97 kumoamisesta 29 päivänä huhtikuuta 2024 annetun Euroopan parlamentin ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2024/1263 ([1]) ja erityisesti sen 3 artiklan 3 kohdan,

ottaa huomioon makrotalouden epätasapainon ennalta ehkäisemisestä ja korjaamisesta 16 päivänä marraskuuta 2011 annetun Euroopan parlamentin ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1176/2011 ([2]) ja erityisesti sen 6 artiklan 1 kohdan,

ottaa huomioon Euroopan komission suosituksen,

ottaa huomioon Euroopan parlamentin päätöslauselmat,

ottaa huomioon Eurooppa-neuvoston päätelmät,

ottaa huomioon työllisyyskomitean lausunnon,

ottaa huomioon talous- ja rahoituskomitean lausunnon,

ottaa huomioon sosiaalisen suojelun komitean lausunnon,

ottaa huomioon talouspoliittisen komitean lausunnon,

sekä katsoo seuraavaa:

Yleisiä näkökohtia

(1) Asetuksessa (EU) 2024/1263, joka tuli voimaan 30 päivänä huhtikuuta 2024, täsmennetään tavoitteet talouden ohjausjärjestelmälle, jolla pyritään edistämään tervettä ja kestävää julkista taloutta, kestävää ja osallistavaa kasvua sekä resilienssiä uudistusten ja investointien avulla sekä ehkäisemään liiallisia julkisen talouden alijäämiä. Asetuksessa säädetään, että neuvosto ja komissio suorittavat talouspolitiikan eurooppalaisen ohjausjakson yhteydessä monenvälistä seurantaa Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen, jäljempänä 'SEUT', tavoitteiden ja vaatimusten mukaisesti. Eurooppalaiseen ohjausjaksoon sisältyy erityisesti maakohtaisten suositusten laatiminen ja niiden noudattamisen valvonta. Asetuksella edistetään myös kansallista sitoutumista finanssipolitiikkaan, painotetaan keskipitkää aikaväliä sekä parannetaan noudattamisen valvonnan vaikuttavuutta ja johdonmukaisuutta. Kunkin jäsenvaltion on toimitettava neuvostolle ja komissiolle kansallinen keskipitkän aikavälin finanssipoliittis-rakenteellinen suunnitelma, joka sisältää sen finanssipolitiikkaa, uudistuksia ja investointeja koskevat sitoumukset neljäksi tai viideksi vuodeksi jäsenvaltion vaalikauden kestosta riippuen. Näihin suunnitelmiin sisältyvien nettomenopolkujen ([3]) on täytettävä asetuksen vaatimukset, joita ovat vaatimus saada julkinen velka sopeutuskauden päättymiseen mennessä uskottavalle lasku-uralle tai pitää se tällaisella uralla taikka saada se pysymään maltillisella tasolla alle 60 prosentissa suhteessa bruttokansantuotteeseen (BKT) ja vaatimus saada julkisen talouden alijäämä suhteessa BKT:hen supistumaan alle perussopimuksessa asetetun 3 prosentin viitearvon ja/tai pysymään sen alapuolella keskipitkällä aikavälillä. Jos jäsenvaltio sitoutuu toteuttamaan asianmukaisen uudistusten ja investointien kokonaisuuden asetuksessa säädettyjä kriteerejä noudattaen, sopeutuskautta voidaan pidentää enintään kolmella vuodella.

([1]) EUVL L, 2024/1263, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj.
([2]) EUVL L 306, 23.11.2011, s. 25, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/1176/oj.
([3]) Nettomenot sellaisina kuin ne on määritelty asetuksen (EU) 2024/1263 2 artiklan 2 alakohdassa: 'nettomenoilla' tarkoitetaan julkisia menoja ilman i) korkomenoja, ii) harkinnanvaraisia tulopuolen toimenpiteitä, iii) unionin ohjelmista aiheutuvia menoja, jotka katetaan täysin unionin rahastoista saatavilla tuloilla, iv) unionin rahoituksen piiriin kuuluvien ohjelmien yhteisrahoituksesta johtuvia kansallisia menoja, v) työttömyysetuusmenojen suhdanteesta johtuvia osatekijöitä sekä vi) kertaluontoisia ja muita väliaikaisia toimenpiteitä.

(2) Euroopan parlamentin ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/241 ([4]), jolla perustettiin elpymis- ja palautumistukiväline, tuli voimaan 19 päivänä helmikuuta 2021. Elpymis- ja palautumistukivälineestä tarjotaan jäsenvaltioille uudistusten ja investointien toteuttamiseen rahoitustukea, jossa on kyse unionin rahoittamasta finanssipoliittisesta elvytyksestä. Eurooppalaisen ohjausjakson ensisijaisten tavoitteiden mukaisesti tukivälineellä edistetään talouden ja yhteiskunnan elpymistä ja kestävien uudistusten ja investointien toteuttamista. Tarkoituksena on erityisesti vihreän ja digitaalisen siirtymän tukeminen sekä jäsenvaltioiden talouksien häiriönsietokyvyn vahvistaminen. Tukiväline auttaa myös vahvistamaan julkista taloutta ja vauhdittamaan kasvua ja työpaikkojen luomista keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä, parantamaan unionin alueellista yhteenkuuluvuutta ja tukemaan Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin täytäntöönpanon jatkamista.

(3) Euroopan parlamentin ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU) 2023/435 ([5]), jäljempänä 'REPowerEU-asetus', joka annettiin 27 päivänä helmikuuta 2023, pyritään poistamaan asteittain unionin riippuvuus Venäjältä tuotavista fossiilisista polttoaineista. Tällä tavoin edistetään energiaturvallisuutta ja monipuolistetaan unionin energiahuoltoa sekä lisätään samalla uusiutuvien energialähteiden käyttöönottoa, energian varastointikapasiteettia ja energiatehokkuutta. Unkari on lisännyt kansalliseen elpymis- ja palautumissuunnitelmaansa uuden REPowerEU-luvun voidakseen rahoittaa keskeisiä uudistuksia ja investointeja, jotka edistävät REPowerEU-tavoitteiden saavuttamista.

(4) Unkari toimitti 11 päivänä toukokuuta 2021 komissiolle kansallisen elpymis- ja palautumissuunnitelmansa asetuksen (EU) 2021/241 18 artiklan 1 kohdan mukaisesti. Komissio arvioi kyseisen asetuksen 19 artiklan mukaisesti elpymis- ja palautumissuunnitelman merkityksellisyyttä, vaikuttavuutta, tehokkuutta ja johdonmukaisuutta kyseisen asetuksen liitteessä V esitettyjä arviointia koskevia suuntaviivoja noudattaen. Neuvosto hyväksyi 15 päivänä joulukuuta 2022 täytäntöönpanopäätöksen Unkarin elpymis- ja palautumissuunnitelmasta tehdyn arvion hyväksymisestä ([6]). Päätöstä muutettiin 18 artiklan 2 kohdan nojalla 8 päivänä joulukuuta 2023 REPowerEU-luvun sisällyttämiseksi siihen ([7]). Rahoituserien maksamisen ehtona on asetuksen 24 artiklan 5 kohdan mukaisesti tehty komission päätös siitä, että Unkari on tyydyttävästi saavuttanut neuvoston täytäntöönpanopäätöksessä asetetut asiaankuuluvat välitavoitteet ja tavoitteet. Tyydyttävä saavuttaminen edellyttää, että edeltävien samaa uudistusta tai investointia koskevien välitavoitteiden ja tavoitteiden saavuttaminen ei ole peruuntunut.

(5) Neuvosto antoi 18 päivänä helmikuuta 2025 komission suosituksesta suosituksen Unkarin kansallisen keskipitkän aikavälin finanssipoliittis-rakenteellisen suunnitelman hyväksymisestä ([8]). Suunnitelma on toimitettu asetuksen (EU) 2024/1263 11 artiklaa ja 36 artiklan 1 kohdan a alakohtaa noudattaen. Se kattaa vuodet 2025–2028, ja siinä esitetään julkisen talouden sopeutus neljäksi vuodeksi.

(6) Komissio hyväksyi 26 päivänä marraskuuta 2024 asetuksen (EU) N:o 1176/2011 perusteella annettavan varoitusmekanismia koskevan kertomuksen 2025, jossa se katsoi, että Unkari kuuluu niihin jäsenvaltioihin, joista tarvitaan perusteellinen tarkastelu. Lisäksi komissio antoi suosituksen euroalueen talouspolitiikkaa koskevaksi neuvoston suositukseksi ja ehdotuksen vuoden 2025 yhteiseksi työllisyysraportiksi, jossa analysoidaan työllisyyspolitiikan suuntaviivojen ja Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin periaatteiden täytäntöönpanoa. Neuvosto hyväksyi suosituksen euroalueen talouspolitiikasta ([9]) 13 päivänä toukokuuta 2025 ja yhteisen työllisyysraportin 10 päivänä maaliskuuta 2025.

(7) Komissio julkaisi 29 päivänä tammikuuta 2025 kilpailukykykompassin. Kyseessä on strateginen kehys, jolla pyritään parantamaan EU:n maailmanlaajuista kilpailukykyä seuraavien viiden vuoden aikana. Siinä määritetään kolme välttämätöntä muutosta, joita kestävä talouskasvu edellyttää: i) innovointi, ii) vähähiilistäminen ja kilpailukyky ja iii) turvallisuus. Kuroakseen innovaatiokuilun umpeen EU pyrkii edistämään teollista innovointia, tukemaan startup-yritysten kasvua EU:n start-up- ja scale-up-strategian kaltaisilla aloitteilla ja edistämään tekoälyn ja kvanttilaskennan kaltaisten kehittyneiden teknologioiden käyttöönottoa. Vihreämmän talouden edistämiseksi komissio on laatinut kattavan kohtuuhintaista energiaa koskevan toimintasuunnitelman ja puhtaan teollisen kehityksen ohjelman, joilla varmistetaan, että siirtyminen puhtaaseen energiaan pysyy kustannusvaikuttavana, tukee

([4]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/241, annettu 12 päivänä helmikuuta 2021, elpymis- ja palautumistukivälineen perustamisesta (EUVL L 57, 18.2.2021, s. 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj).

([5]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2023/435, annettu 27 päivänä helmikuuta 2023, asetuksen (EU) 2021/241 muuttamisesta elpymis- ja palautumissuunnitelmien REPowerEU-lukujen osalta sekä asetusten (EU) N:o 1303/2013, (EU) 2021/1060 ja (EU) 2021/1755 ja direktiivin 2003/87/EY muuttamisesta (EUVL L 63, 28.2.2023, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/435/oj).

([6]) Neuvoston täytäntöönpanopäätös, annettu 15 päivänä joulukuuta 2022, Unkarin elpymis- ja palautumissuunnitelmasta tehdyn arvion hyväksymisestä (ST 15447/2022).

([7]) Neuvoston täytäntöönpanopäätös, annettu 8 päivänä joulukuuta 2023, Unkarin elpymis- ja palautumissuunnitelmasta tehdyn arvion hyväksymisestä 15 päivänä joulukuuta 2022 annetun täytäntöönpanopäätöksen muuttamisesta (ST 15964/2023).

([8]) Neuvoston suositus, annettu 18 päivänä helmikuuta 2025, Unkarin kansallisen keskipitkän aikavälin finanssipoliittis-rakenteellisen suunnitelman hyväksymisestä, EUVL C/2025/1707, 18.3.2025.

([9]) Neuvoston suositus, annettu 13 päivänä toukokuuta 2025, euroalueen talouspolitiikasta (EUVL C, C/2025/2782, 22.5.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/2782/oj).

kilpailukykyä erityisesti energiaintensiivisillä toimialoilla ja on kasvun veturi. Liiallisen riippuvuuden vähentämiseksi ja turvallisuuden lisäämiseksi unioni on sitoutunut vahvistamaan maailmanlaajuisia kauppakumppanuuksia, monipuolistamaan toimitusketjuja ja turvaamaan kriittisten raaka-aineiden ja puhtaiden energialähteiden saatavuuden. Näitä painopisteitä tuetaan horisontaalisilla tekijöillä, joita ovat sääntelyn yksinkertaistaminen, sisämarkkinoiden syventäminen, kilpailukyvyn rahoittaminen ja säästö- ja investointiunioni, osaamisen ja laadukkaiden työpaikkojen edistäminen sekä EU:n politiikkojen parempi koordinointi. Kilpailukykykompassi on sovitettu yhteen eurooppalaisen ohjausjakson kanssa. Näin varmistetaan, että jäsenvaltioiden talouspolitiikka on komission strategisten tavoitteiden mukaista, ja luodaan talouden ohjaamiseen yhtenäinen toimintamalli, jolla edistetään kestävää kasvua, innovointia ja resilienssiä kaikkialla unionissa.

(8) Vuonna 2025 talouspolitiikan koordinoinnin eurooppalainen ohjausjakso kehittyy edelleen elpymis- ja palautumistukivälineen täytäntöönpanon myötä. Se, että elpymis- ja palautumissuunnitelmat pannaan kokonaisuudessaan täytäntöön, on edelleen olennaisen tärkeää eurooppalaisen ohjausjakson ensisijaisten politiikkatavoitteiden saavuttamisen kannalta, koska suunnitelmat auttavat vastaamaan tuloksellisesti kaikkiin viime vuosina annetuissa maakohtaisissa suosituksissa määritettyihin haasteisiin tai merkittävään osaan niistä. Nämä maakohtaiset suositukset ovat edelleen yhtä lailla tärkeitä arvioitaessa asetuksen (EU) 2021/241 21 artiklassa tarkoitettuja muutettuja elpymis- ja palautumissuunnitelmia.

(9) Vuoden 2025 maakohtaiset suositukset kattavat keskeiset talouspolitiikan haasteet, joihin ei ole vastattu riittävästi elpymis- ja palautumissuunnitelmiin sisältyvillä toimenpiteillä, ottaen huomioon vuosina 2019–2024 annetuissa maakohtaisissa suosituksissa määritetyt haasteet.

(10) Komissio julkaisi 4 päivänä kesäkuuta 2025 Unkaria koskevan vuoden 2025 maaraportin. Siinä arvioidaan Unkarin edistymistä maakohtaisten suositusten noudattamisessa ja selvitetään, miten Unkari on pannut elpymis- ja palautumissuunnitelman täytäntöön. Tämän analyysin perusteella maaraportissa määritetään kiireellisimmät haasteet, jotka Unkarilla on edessään. Maaraportissa arvioidaan myös Unkarin edistymistä Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin täytäntöönpanossa, työllisyyttä, osaamista ja köyhyyden ja sosiaalisen syrjäytymisen vähentämistä koskevien unionin vuoden 2030 yleistavoitteiden saavuttamisessa sekä YK:n kestävän kehityksen tavoitteisiin pääsemisessä.

(11) Komissio on tehnyt asetuksen (EU) N:o 1176/2011 5 artiklan nojalla Unkarista perusteellisen tarkastelun. Kyseisen asetuksen soveltamiseksi Unkarin makrotalouden haavoittuvuuksista tehdyn komission arvioinnin tärkeimmät havainnot julkaistiin 13 päivänä toukokuuta 2025 ([10]). Komissio totesi 4 päivänä kesäkuuta 2025, että Unkarilla on makrotalouden epätasapainoja. Lähinnä kilpailukykyyn ja julkisen talouden rahoitustarpeisiin liittyvät haavoittuvuudet ovat edelleen merkityksellisiä. Palkkojen nopea kasvu on vaarantanut kustannuskilpailukyvyn viime vuosina, ja inflaatiopaineet ovat edelleen voimakkaammat kuin muualla EU:ssa. Samalla talouden elpyminen on hidasta, ja siihen kohdistuu negatiivisia riskejä. Maksutase oli ylijäämäinen vuonna 2024, mutta kotimaista kysyntää lisäävät politiikat aiheuttavat riskejä ulkoiselle kestävyydelle. Julkisen talouden alijäämä pieneni vuonna 2024 investointien ja energiatukimenojen vähenemisen vuoksi, mutta se on edelleen suuri eikä sen ennusteta paranevan paljon tänä tai ensi vuonna. Julkisen talouden velkasuhde ei pienene, ja velanhoitokustannukset sekä bruttorahoitustarpeet ovat edelleen korkeat. Pankkien ja valtion välinen yhteys on syventynyt, koska kotimaisille pankeille on annettu verokannustimia valtion velkakirjojen ostamiseen. Asuntojen hintojen nousu kiihtyi vahvan kysynnän vuoksi huomattavasti vuonna 2024, ja kysyntää tukevat valtion toimenpiteet ovat pahentaneet tilannetta. Edistyminen politiikkatoimissa on ollut vähäistä. Unkarin on otettava käyttöön pysyviä finanssipoliittisia toimenpiteitä ja vähennettävä turvautumista väliaikaisiin windfall-voitoista kannettaviin veroihin tai investointien leikkauksiin. Rahapolitiikka on ollut tiukkaa, mutta valtion toimenpiteet ovat heikentäneet sen tehokkuutta: kotitalouksille ja yrityksille myönnetään edelleen heikosti kohdennettuja tukia ja lainoja, ja antolainauskorkojen sääntelytoimet rajoittavat rahapolitiikan tehokkuutta. Samalla asuntotuet ja etuuskohteluun perustuvat lainajärjestelyt vääristävät asuntomarkkinoita edelleen ja pahentavat asuntojen hintapaineita.

Vuotuisen edistymisraportin arviointi

(12) Neuvosto suositti 18 päivänä helmikuuta 2025 Unkarille seuraavia nettomenojen enimmäiskasvuprosentteja: 4,3 prosenttia vuonna 2025, 4,0 prosenttia vuonna 2026, 3,9 prosenttia vuonna 2027 ja 3,7 prosenttia vuonna 2028. Vastaavat kumulatiiviset enimmäiskasvuprosentit vuoteen 2023 verrattuna ovat 9,1 prosenttia vuonna 2025,

([10]) SWD(2025) 127 final.

13,5 prosenttia vuonna 2026, 17,9 prosenttia vuonna 2027 ja 22,2 prosenttia vuonna 2028. Vuosina 2025–2026 nämä nettomenojen enimmäiskasvuprosentit vastaavat asetuksen (EY) N:o 1467/97 3 artiklan 4 kohdan mukaista korjaavaa polkua, jota neuvosto suositti 18 päivänä helmikuuta 2025 liiallisen alijäämän tilanteen lopettamiseksi ([11]). Unkari toimitti 30 päivänä huhtikuuta 2025 vuotuisen edistymisraporttinsa ([12]), jossa käsitellään toimia, jotka on toteutettu vastauksena neuvoston 18 päivänä helmikuuta 2025 antamaan suositukseen liiallisen alijäämän tilanteen lopettamiseksi, sekä sellaisten uudistusten ja investointien toteuttamista, joilla vastataan eurooppalaisen ohjausjakson maakohtaisten suositusten yhteydessä määritettyihin keskeisiin haasteisiin. Vuotuisessa edistymisraportissa otetaan asetuksen (EU) 2021/241 27 artiklan mukaisesti huomioon myös Unkarin puolivuosittainen raportointi edistymisestä elpymis- ja palautumissuunnitelman täytäntöönpanossa.

(13) Venäjän Ukrainaa vastaan käymä hyökkäyssota ja sen vaikutukset muodostavat eksistentiaalisen haasteen Euroopan unionille. Komissio on suosittanut aktivoimaan koordinoidusti vakaus- ja kasvusopimuksen mukaisen kansallisen poikkeuslausekkeen, jotta voidaan tukea unionin pyrkimyksiä lisätä puolustusmenoja nopeasti ja merkittävästi. Eurooppa-neuvosto pani 6 päivänä maaliskuuta 2025 tämän ehdotuksen tyytyväisenä merkille. Neuvosto antoi komission suosituksesta annettu 8 päivänä heinäkuuta 2025 suosituksen, jossa Unkarille sallitaan suositetuista nettomenojen enimmäiskasvuprosenteista poikkeaminen ja niiden ylittäminen ([13]), Unkarin esitettyä 30 päivänä huhtikuuta 2025 asiaa koskevan pyynnön.

(14) Eurostatin vahvistamien tietojen ([14]) perusteella Unkarin julkisen talouden alijäämä, joka vuonna 2023 oli 6,7 prosenttia suhteessa BKT:hen, supistui 4,9 prosenttiin vuonna 2024. Julkinen velka, joka vuoden 2023 lopussa oli 73,0 prosenttia suhteessa BKT:hen, kasvoi vuoden 2024 loppuun mennessä 73,5 prosenttiin. Komission laskelmien mukaan kehitys vastaa vuonna 2024 nettomenojen 2,3 prosentin kasvua. Unkari arvioi vuotuisessa edistymisraportissa nettomenojen kasvun vuonna 2024 olleen 2,3 prosenttia. Komission estimaattien perusteella finanssipolitiikan viritys ([15]), johon sisältyvät sekä kansallisin että EU:n varoin rahoitetut menot, oli vuonna 2024 kiristävä (3,3 % suhteessa BKT:hen).

(15) Vuotuisen edistymisraportin mukaan makrotalouden skenaariossa, johon Unkarin julkisen talouden kehitysarviot perustuvat, reaalisen BKT:n kasvun odotetaan olevan 2,5 prosenttia vuonna 2025 ja YKHI-inflaation 4,5 prosenttia vuonna 2025. Komission kevään 2025 talousennusteessa reaalisen BKT:n ennakoidaan kasvavan 0,8 prosenttia vuonna 2025 ja 2,5 prosenttia vuonna 2026 ja YKHI-inflaation ennakoidaan olevan 4,1 prosenttia vuonna 2025 ja 3,3 prosenttia vuonna 2026.

(16) Vuotuisessa edistymisraportissa julkisen talouden alijäämän odotetaan vuonna 2025 supistuvan 4,1 prosenttiin suhteessa BKT:hen ja julkisen talouden velan supistuvan vuoden 2025 loppuun mennessä 73,1 prosenttiin suhteessa BKT:hen. Tämä kehitys vastaa vuonna 2025 nettomenojen 7,4 prosentin kasvua. Komission kevään 2025 talousennusteen mukaan julkisen talouden alijäämä vuonna 2025 on 4,6 prosenttia suhteessa BKT:hen. Alijäämän supistuminen vuonna 2025 johtuu pääasiassa alhaisemmista korkomenoista, jotka johtuvat inflaatioon sidottujen joukkolainojen kuponkimaksujen pienenemisestä sekä yleishyödyllisiä palveluja tarjoaville yrityksille asuntojen energian hintakattojen aiheuttamista tappioista maksettavien tukien vähenemisestä edelleen. Komission laskelmien mukaan kehitys vastaa nettomenojen 6,1 prosentin kasvua vuonna 2025. Tämä alittaa Unkarin viranomaisten vuotuisessa edistymiskertomuksessa esittämän ennusteen, koska kansallisesti rahoitetut menot ovat pienemmät. Komission ennusteen mukaan alijäämä on suurempi, koska tuotanto- ja tuloverotulot pienenevät merkittävästi BKT:n kasvun heikkenemisen vuoksi. Komission estimaattien perusteella finanssipolitiikan virityksen, johon sisältyvät sekä kansallisin että EU:n varoin rahoitetut menot, ennakoidaan olevan vuonna 2025 elvyttävä (0,4 % suhteessa BKT:hen). Julkisen talouden velan odotetaan vuoden 2025 loppuun mennessä kasvavan 74,5 prosenttiin suhteessa BKT:hen. Julkisen talouden velkasuhteen kasvu vuonna 2025 johtuu pääasiassa julkisen talouden suuresta alijäämästä ja positiivisesta virta-varanto-korjauserästä edellisenä vuonna kertyneiden suurten kassaperusteisten korkomaksujen seurauksena.

([11]) Neuvoston suositus Unkarin liiallisen alijäämän tilanteen lopettamiseksi, EUVL C/2025/5896.

([12]) Vuonna 2025 toimitetut vuotuiset edistymisraportit ovat saatavilla osoitteessa https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-and-fiscal-governance/stability-and-growth-pact/preventive-arm/annual-progress-reports_en.

([13]) Neuvoston suositus, annettu 8 päivänä heinäkuuta 2025, neuvoston Unkarille asetuksen (EU) 2024/1263 nojalla asettamista nettomenojen enimmäiskasvuprosenteista poikkeamisen sallimisesta (kansallisen poikkeuslausekkeen aktivointi), EUVL C, C/2025/3968, 20.8.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/3968/oj.

([14]) Eurostatin Euro-indikaattorit, 22.4.2025.

([15]) Finanssipolitiikan virityksellä tarkoitetaan julkisen talouden perusrahoitusaseman vuotuista muutosta. Sillä pyritään arvioimaan sekä kansallisesti rahoitetuista että EU:n talousarviosta rahoitetuista finanssipoliittisista toimenpiteistä talouteen aiheutuvaa sysäystä. Finanssipolitiikan viritystä mitataan seuraavien erotuksena: i) keskipitkän aikavälin potentiaalinen kasvu ja ii) perusmenojen muutos. Perusmenoista vähennetään harkinnanvaraiset tulopuolen toimenpiteet, mutta niihin otetaan mukaan elpymis- ja palautumistukivälineen ei-takaisinmaksettavalla tuella (avustuksilla) ja muilla EU:n varoilla rahoitettavat menot.

(17) Komission kevään 2025 talousennusteen mukaan on odotettavissa, että elpymis- ja palautumistukivälineen tuella, jota ei makseta takaisin (avustuksilla), rahoitetaan vuonna 2025 julkisen talouden menoja määrä, joka on 0,4 prosenttia suhteessa BKT:hen, kun vuonna 2024 avustuksilla rahoitettujen menojen määrä oli 0,2 prosenttia suhteessa BKT:hen ([16]). Elpymis- ja palautumistukivälineen avustuksilla rahoitettavat menot mahdollistavat laadukkaat investoinnit ja tuottavuutta lisäävät uudistukset ilman suoraa vaikutusta Unkarin julkisen talouden rahoitusasemaan ja julkiseen velkaan.

(18) Unkarissa julkiset puolustusmenot suhteessa BKT:hen olivat 1,1 prosenttia vuonna 2021, 1,4 prosenttia vuonna 2022 ja 1,9 prosenttia vuonna 2023 ([17]). Komission kevään 2025 talousennusteessa puolustusmenojen ennakoidaan olevan BKT:hen suhteutettuina 2,0 prosenttia sekä vuonna 2024 että vuonna 2025. Tämä merkitsee vuoteen 2021 verrattuna 0,9 prosenttiyksikön kasvua suhteessa BKT:hen. Ajanjakso, jona kansallinen poikkeuslauseke on aktivoituna (2025–2028), antaa Unkarille mahdollisuuden priorisoida julkisia menoja uudelleen tai lisätä julkisen talouden tuloja niin, että pysyvästi suuremmat puolustusmenot eivät vaaranna julkisen talouden kestävyyttä keskipitkällä aikavälillä.

(19) Komission kevään 2025 talousennusteessa Unkarin nettomenojen ennakoidaan kasvavan 6,1 prosenttia vuonna 2025 ja kumulatiivisesti 8,6 prosenttia vuosina 2024 ja 2025. Komission kevään 2025 talousennusteessa Unkarin nettomenojen kasvun ennakoidaan vuonna 2025 olevan korjaavan polun mukaista suositettua enimmäiskasvuprosenttia suurempi niin, että vuotuinen poikkeama ([18]) on 0,7 prosenttia suhteessa BKT:hen. Kun vuosia 2024 ja 2025 tarkastellaan yhdessä, nettomenojen kumulatiivisen kasvuvauhdin arvioidaan jäävän suositeltua enimmäiskasvuprosenttia pienemmäksi. Ennakoitu poikkeama on tämänhetkisten puolustusmenoja koskevien ennusteiden perusteella kansallisen poikkeuslausekkeen mukaisen jouston rajoissa. Näin ollen Unkarin liiallisia alijäämiä koskeva menettely keskeytetään.

(20) Lisäksi neuvosto suositti, että Unkari purkaa hätätilanteen energiatukitoimenpiteet ennen lämmityskautta 2024–2025. Komission kevään 2025 talousennusteessa hätätilanteen energiatukitoimenpiteiden nettomääräisten talousarviokustannusten ([19]) arvioidaan olevan 1,0 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2024, mutta niiden ennakoidaan supistuvan 0,5 prosenttiin vuonna 2025. Erityisesti yleishyödyllisiä palveluja tarjoaville yrityksille asuntojen energian hintakatoista aiheutuvien tappioiden vuoksi myönnettävät tuet pysyivät voimassa. Hätätilanteen energiatukitoimenpiteitä ei purettu ennen lämmityskautta 2024–2025. Tämä ei vastaa neuvoston suositusta.

(21) Vuotuiseen edistymisraporttiin ei sisälly vuoden 2025 jälkeiseen aikaan ulottuvia kehitysarvioita julkisesta taloudesta. Vuonna 2026 julkisen talouden alijäämä suhteessa BKT:hen on komission kevään 2025 talousennusteen mukaan ennusteen koontipäivänä tiedossa olevien politiikkatoimien perusteella 4,7 prosenttia. Julkisen talouden alijäämän lievä kasvu vuonna 2026 johtuu lähinnä äideille myönnettyjen suurempien verovapautusten sekä julkisen sektorin palkankorotusten ja bonusten vaikutuksesta. Tämä kehitys vastaa nettomenojen 6,0 prosentin kasvua vuonna 2026. Komission estimaattien perusteella finanssipolitiikan virityksen, johon sisältyvät sekä kansallisin että EU:n varoin rahoitetut menot, ennakoidaan olevan vuonna 2026 elvyttävä (1,0 % suhteessa BKT:hen). Komissio ennakoi julkisen talouden velan supistuvan vuoden 2026 loppuun mennessä 74,3 prosenttiin suhteessa BKT:hen. Julkisen talouden velkasuhteen pieneneminen vuonna 2026 johtuu pääasiassa nimellisen BKT:n suuremmasta kasvusta.

Keskeiset haasteet

(22) Jotkin käytännöt vääristävät rahoitus- ja vähittäismarkkinoiden toimintaa, mikä voi myös rajoittaa rahapolitiikan tehokkuutta. Pankkitalletusten ja yrityslainojen korkokatoista luovuttiin asteittain vuonna 2024, mutta pankkien odotetaan yleisesti laskevan antolainauskorkoja. Lisäksi kotimaisen kysynnän lisäämiseksi on laajalti käytössä kotitalouksille ja yrityksille suunnattuja laajasti kohdennettuja tuettuja lainoja sekä hallinnollisesti valvottuja asuntolainakorkoja. Tuettujen lainojen osuus on edelleen suuri verrattuna covid19-pandemiaa edeltäneisiin tasoihin, mikä johtaa pääoman epäoptimaaliseen kohdentamiseen, sillä siten rahoitetaan hankkeita, joiden tuotto on alhainen ja tuottavuushyöty vähäinen. Vaikka elintarvikkeille asetetut hintakatot poistettiin asteittain vuonna 2024, hallitus asetti vuonna 2025 ylärajan monien elintarvikkeiden vähittäisostohinnan ja myyntihinnan väliselle erolle.

([16]) Elpymis- ja palautumistukivälineen tilastoihin kirjaamista koskevien ohjeiden mukaan EU:n perinteisten avustusten tavoin elpymis- ja palautumistukivälineen avustuksilla rahoitettavat menot kirjataan kansantalouden tilinpitoon niiden syntyhetkellä ja ne vastaavat ajallisesti ja kooltaan EU:lta saatavia laskennallisia tuloja riippumatta käteissuoritusten, joiden edellytyksenä on välitavoitteiden ja tavoitteiden tyydyttävä saavuttaminen, ajoituksesta. Unkari ei ole toistaiseksi esittänyt elpymis- ja palautumistukivälineen mukaisia maksupyyntöjä, ja se on saanut ainoastaan ennakkomaksuja. Eurostat (2021) Guidance note on the statistical recording of the Recovery and Resilience Facility.

([17]) Eurostat, julkiset menot julkisyhteisöjen tehtäväluokituksen (COFOG) mukaan. COFOG:n ja Naton määritelmien metodologisten erojen vuoksi COFOG:n määritelmään perustuvat menot saattavat poiketa Naton määritelmään perustuvista menoista.

([18]) Nämä luvut näkyvät asetuksen (EU) 2024/1263 22 artiklassa säädetyllä valvontatilillä vuodesta 2026 alkaen.

([19]) Luku kuvaa kyseisten toimenpiteiden vuotuisia talousarviokustannuksia, tulot ja menot mukaan lukien, mutta ilman mahdollisia energiantoimittajien windfall-voitoista kannettavia verotuloja.

(23) Talousarvion suunnittelun ja toteutuksen heikkoudet ovat rajoittaneet politiikan avoimuutta ja aiemmin osaltaan lisänneet finanssipolitiikan elvyttävää painotusta. Vuotuisten talousarvioiden hyväksyminen hyvin varhaisessa vaiheessa vuodesta 2016 alkaen lukuun ottamatta vuotta 2024 on heikentänyt makrotalouden ja julkisen talouden ennusteiden luotettavuutta. Vuodesta 2020 lähtien voimassa olleen poikkeustilan käyttöönotto on lisännyt harkintavaltaa vuotuisten talousarvioiden täytäntöönpanossa. Unkarin kansallinen finanssipoliittinen kehys ei ole johtanut varovaisempaan finanssipolitiikan viritykseen, ja kehys sisältää useita puutteita, kuten velkasäännön myötäsykliset piirteet ja keskipitkän aikavälin talousarviosuunnittelun heikon täytäntöönpanon. Julkisen talouden tavoitteiden toistuvat ja merkittävät tarkistukset ovat heikentäneet talousarvion asemaa markkinatoimijoiden ankkurina ja kyseenalaistaneet keskipitkän aikavälin finanssipoliittisten suunnitelmien uskottavuuden. Julkisen talouden keskipitkän aikavälin suunnittelun perustaminen monivuotisiin menokattoihin, kuten tarkistetuissa EU:n finanssipoliittisissa säännöissä säädetään, auttaisi puuttumaan finanssipolitiikan elvyttävään painotukseen. Unkarin finanssipoliittisen neuvoston toimeksianto ja toimintavalmiudet ovat edelleen rajalliset. Uudet julkisten varojen hallintorakenteet, kuten yleishyödylliset säätiöt, heikentävät talousarvion valvontaa, koska ne näyttävät toimivan ilman tehokkaita valvontamekanismeja.

(24) Väestön ikääntyminen tulee voimistamaan julkisen talouden kestävyyteen liittyviä haasteita Unkarissa pitkällä aikavälillä. Työikäisen väestön ja 65 vuotta täyttäneiden suhde oli 2,9 vuonna 2023, ja vuonna 2070 sen ennustetaan olevan 1,8. Tämän seurauksena eläkemenojen ennustetaan kasvavan huomattavasti, noin 7,7 prosentista vuonna 2022 yli 12 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuonna 2070. Komission velkakestävyysanalyysin mukaan julkisen talouden riskit ovat suuret keskipitkällä ja keskisuuret pitkällä aikavälillä. Eläkejärjestelmän rakenne synnyttää tasa-arvo-ongelmia, kuten suurituloisia koskevien eläkemenojen kasvua sekä suuria eläke-eroja eri ikäluokkien eläkeläisten välillä, koska eläkelaskentamenetelmä on herkkä kansallisen keskipalkan vaihteluille. Vähimmäiseläke on pysynyt nimellisesti muuttumattomana vuodesta 2008, eikä se pysty takaamaan riittävää eläkettä ihmisille, joilla on katkonainen työhistoria ja joiden keskiansiot koko työuran aikana ovat pienet.

(25) Elpymis- ja palautumissuunnitelma sisältää asetuksen (EU) 2021/241 19 artiklan 3 kohdan b alakohdan ja kyseisen asetuksen liitteessä V olevan kriteerin 2.2 mukaisesti laajan joukon toisiaan vahvistavia uudistuksia ja investointeja, jotka on määrä toteuttaa vuoteen 2026 mennessä. Niiden odotetaan auttavan vastaamaan tuloksellisesti kaikkiin asiaankuuluvissa maakohtaisissa suosituksissa määritettyihin haasteisiin tai merkittävään osaan niistä. Koska aikataulu on näin tiukka, elpymis- ja palautumissuunnitelman ja siihen kuuluvan REPowerEU-luvun tuloksellisen täytäntöönpanon saaminen päätökseen on olennaisen tärkeää, jotta Unkarin pitkän aikavälin kilpailukykyä voidaan parantaa vihreän ja digitaalisen siirtymän avulla niin, että samanaikaisesti varmistetaan myös sosiaalinen oikeudenmukaisuus. Komission tiedonannossa NextGenerationEU – kohti vuotta 2026, joka hyväksyttiin 4 päivänä kesäkuuta 2025, selvennetään tukivälineen päättymiseen sovellettavaa aikataulua ja annetaan jäsenvaltioille ohjeita täytäntöönpanon maksimoimiseksi 31 päivään elokuuta 2026 mennessä, myös siitä, miten niiden elpymis- ja palautumissuunnitelmia voidaan edelleen virtaviivaistaa, esitetään keskeiset vaihtoehdot, joita on harkittava suunnitelmien tarkistamisen yhteydessä, ja korostetaan huolellisen yhteisen suunnittelun merkitystä ennen viimeisimpien maksupyyntöjen toimittamista vuonna 2026. Elpymis- ja palautumissuunnitelman sitoumusten täyttämiseksi elokuuhun 2026 mennessä on olennaisen tärkeää, että Unkari nopeuttaa kiireellisesti uudistusten ja investointien toteutusta puuttumalla asiaankuuluviin haasteisiin, ensinnäkin toteuttamalla nopeasti toimenpiteet, joita tarvitaan EU:n taloudellisten etujen tehokkaan suojaamisen varmistamiseksi. Korruptiontorjunnan kehyksen vahvistaminen ja kilpailun lisääminen julkisissa hankinnoissa ovat tässä suhteessa keskeisiä tekijöitä ja ratkaisevan tärkeitä myös liiketoimintaympäristön parantamiseksi ja kilpailukyvyn edistämiseksi. Paikallis- ja alueviranomaisten, työmarkkinaosapuolten ja muiden asiaankuuluvien sidosryhmien järjestelmällinen osallistuminen on edelleen olennaisen tärkeää, jotta voidaan varmistaa laaja sitoutuminen elpymis- ja palautumissuunnitelman onnistuneeseen täytäntöönpanoon.

(26) Euroopan aluekehitysrahaston (EAKR), oikeudenmukaisen siirtymän rahaston (JTF), Euroopan sosiaalirahasto plussan (ESR+) ja koheesiorahaston tuki kanavoidaan koheesiopolitiikan ohjelmiin. Niiden toteuttaminen on Unkarissa nopeutunut. On tärkeää jatkaa toimia ohjelmien nopean toteuttamisen varmistamiseksi ja maksimoida samalla niiden käytännön vaikutus. Lisäksi koheesiopolitiikan ohjelmien onnistuneen toteuttamisen kannalta on keskeistä, että Unkari ratkaisee kiireellisesti jäljellä olevat mahdollistaviin edellytyksiin liittyvät kysymykset, erityisesti avoimet kysymykset, jotka koskevat perusoikeuskirjan noudattamista ja unionin taloudellisten etujen suojaamista. Unkari toteuttaa koheesiopolitiikan ohjelmissaan jo nyt toimia kilpailukyvyn ja kasvun edistämiseksi lisäten samalla sosiaalista yhteenkuuluvuutta. Unkarilla on kuitenkin edelleen haasteita, jotka liittyvät esimerkiksi kilpailukyvyn parantamiseen teollisuuden muutosprosessin yhteydessä, innovoinnin ja digitaalisten valmiuksien vahvistamiseen, energiasiirtymän nopeuttamiseen, kohtuuhintaisten asuntojen saatavuuden parantamiseen, sosiaalinen asuntotuotanto mukaan lukien, muita heikommassa asemassa olevien ryhmien täydennyskoulutukseen ja integroitumiseen työmarkkinoille, köyhyyden, sosiaalisen syrjäytymisen ja koulutukseen liittyvän eriarvoisuuden torjuntaan sekä vesiresilienssin parantamiseen. Unkarin edellytetään osana asetuksen (EU) 2021/1060 18 artiklassa tarkoitettua

koheesiopolitiikan rahastojen väliarviointia tarkastelevan kutakin ohjelmaa ottaen huomioon muun muassa haasteet, jotka on määritetty vuoden 2024 maakohtaisissa suosituksissa. Komissio antoi 1 päivänä huhtikuuta 2025 ehdotuksia ([20]), joilla määräaikaa, johon mennessä arviointi kunkin ohjelman väliarvioinnin tuloksista on toimitettava, lykätään 31 päivästä maaliskuuta 2025. Lisäksi niissä ehdotetaan joustoa, jolla ohjelmien toteuttamista voidaan nopeuttaa, ja kannustetaan jäsenvaltioita kohdentamaan koheesiopolitiikan varoja viiteen unionin strategiseen painopisteeseen, jotka ovat kilpailukyky strategisten teknologioiden alalla, puolustus, asuminen, vesiresilienssi ja energiasiirtymä, sekä investoimaan prioriteettialojen osaamiseen keskittyen ESR+-ohjelmissa edelleen haavoittuvimmassa asemassa oleviin henkilöihin.

(27) Euroopan strategisten teknologioiden kehysväline (STEP) tarjoaa mahdollisuuden investoida unionin keskeisiin strategisiin prioriteetteihin unionin kilpailukykyä vahvistamalla. STEP-kehysvälineen rahoitus kanavoidaan 11:n olemassa olevan EU:n rahaston kautta. Jäsenvaltiot voivat ohjata rahoitusta myös InvestEU-ohjelmaan, jolla tuetaan painopistealojen investointeja. Unkari voisi hyödyntää näitä aloitteita parhaalla mahdollisella tavalla tukeakseen kriittisten teknologioiden, kuten puhtaiden ja resurssitehokkaiden teknologioiden, kehittämistä tai valmistusta.

(28) Niiden taloudellisten ja sosiaalisten haasteiden lisäksi, joihin vastataan elpymis- ja palautumissuunnitelmalla ja muilla EU:n varoilla, Unkarin olisi puututtava tehokkaasti jäljellä oleviin haasteisiin, jotka liittyvät liiketoimintaympäristöön, rahoituksen saantiin, innovointiin, Venäjän fossiilisiin polttoaineisiin tukeutumiseen, fossiilisten polttoaineiden tukiin, sähköverkon tasapainottamiseen, vesihuoltoon, koulutukseen, osaamistasoon, heikommassa asemassa olevien ryhmien integroitumiseen työmarkkinoille, sosiaalihuoltoon, työmarkkinaosapuolten vuoropuheluun sekä asumiseen.

(29) Kuten kilpailukykykompassissa todetaan, kaikkien EU:n toimielinten sekä jäsenvaltioiden ja paikallisten toimielinten on tehtävä työtä yksinkertaisempien sääntöjen laatimiseksi ja hallinnollisten menettelyjen nopeuttamiseksi. Komissio on asettanut kunnianhimoisia tavoitteita hallinnollisen taakan vähentämiseksi: taakkaa kevennetään kaikilta yrityksiltä vähintään 25 prosenttia ja pk-yrityksiltä vähintään 35 prosenttia. Näiden tavoitteiden saavuttamiseksi komissio on luonut uusia välineitä, jotka koskevat muun muassa EU:n lainsäädännön systemaattista stressitestausta ja sidosryhmien vuoropuhelun tehostamista. Tämän tavoitteen saavuttamiseksi myös Unkarin on ryhdyttävä toimiin. Yrityksistä 49 prosenttia katsoo, että hallinnollisten menettelyjen monimutkaisuus on niille ongelma niiden harjoittaessa liiketoimintaa Unkarissa ([21]). Heikko liiketoimintaympäristö on edelleen merkittävä innovoinnin este. Kilpailukykyindikaattoreiden mukaan Unkari oli yksi EU:n heikoiten suoriutuvista maista vuonna 2024. Yrityksillä on vastassaan merkittävää sääntelyn epävakautta, mikä vaikeuttaa pitkän aikavälin liiketoimintasuunnittelua. Kansalaisia ja sidosryhmiä ei kuulla tärkeistä lakiluonnoksista, koska yksittäiset jäsenet esittävät luonnokset usein parlamentissa eikä hallituksessa, jolloin julkista kuulemista ei tarvita. Hallitus käyttää edelleen laajasti poikkeusasetuksia lakien muuttamiseen poikkeustilan aikana, jota on jatkettu jatkuvasti viiden viime vuoden ajan eri syistä. Pitkäaikainen hätäjärjestely rajoittaa julkista kuulemista ja mahdollistaa äkillisiä, usein merkittäviä politiikan muutoksia, jotka saattavat häiritä tavanomaista liiketoimintaa. Yritysten yhdenvertaisen kohtelun puute rajoittaa kilpailua. Markkinarakenne on keskittynyt, ja tietyillä markkinoilla kilpailee vain muutamia yrityksiä ([22]). Useita palveluja on annettu tehtäväksi valtion omistamille tai yksityisille yrityksille, jotka toimivat ilman kilpailua. Myös puitejärjestelyjen laajamittainen käyttö julkisissa hankintamenettelyissä rajoittaa kilpailua, sillä se saa aikaan riippuvuutta tietyistä yrityksistä ja auttaa niitä saamaan määräävän markkina-aseman. Erityisesti vähittäiskaupan ala toimii epävakaassa liiketoimintaympäristössä. Vähittäiskauppiaisiin vaikuttavat myös hallinnolliset toimenpiteet, kuten vähittäishintakatot, myyntikatteiden rajat, pakolliset alennukset, elintarvikkeiden myyntikielto 48 tunnin ajan ennen viimeistä käyttöpäivää ja pakolliset hintailmoitukset verkossa. Politiikkatoimet ja korkeat verot heikentävät vähittäismyyjien kilpailukykyä.

Alakohtaisten verojen lisääntyvä käyttö monimutkaistaa verojärjestelmää ja vaikuttaa suhteettomasti suurempiin, usein ulkomaisessa omistuksessa oleviin yrityksiin. Vuonna 2023 alakohtaisista veroista saatujen tulojen osuus oli 2,7 prosenttia suhteessa BKT:hen. Vaikutukset kohdistuvat eniten pankkitoimintaan, energiaan, vähittäiskauppaan, rakennusmateriaaleihin, vakuutustoimintaan, televiestintään ja yleishyödyllisiin palveluihin. Valtio on aktiivisesti mukana liiketoimissa ja syrjäyttää yksityisiä toimijoita ostamalla useita suuria yrityksiä tai edistämällä niiden ostamista tuetulla rahoituksella. Valtion erilaisilla toimilla on pakotettu omistajia – enimmäkseen ulkomaisia – myymään yrityksensä, ja näin on helpotettu julkisten tai hallitukseen sidoksissa olevien kansallisten huippuyritysten syntymistä. Pääomasijoitusrahastojen kasvava läsnäolo luo uusia haasteita. Tätä yritysrakennetta käyttävät erityisesti

([20]) Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi asetusten (EU) 2021/1058 ja (EU) 2021/1056 muuttamisesta väliarvioinnin yhteydessä strategisiin haasteisiin vastaamiseksi toteutettavien erityistoimenpiteiden osalta, COM(2025) 123 final.
([21]) ”Businesses’ attitudes towards corruption in the EU”, Flash-eurobarometriä koskeva raportti (huhtikuu 2024).
([22]) Maailmanpankin Business Ready -raportti.

henkilöt, joilla on yhteyksiä hallitukseen, koska sillä varmistetaan offshore-yritysten kaltainen anonymiteetti. Pääomasijoitusrahastojen määrä ja koko ovat kasvaneet merkittävästi viime vuosina, ja niiden osuus suhteessa BKT:hen vuonna 2024 oli yli 2,5 prosenttia. Pääomasijoitusrahastot sijoittavat enenevässä määrin yrityksiin, jotka voittavat julkisia hankintoja ja saavat arvokkaita käyttöoikeussopimuksia, ja niillä on vahva asema liiketoimissa valtion kanssa. Heikko liiketoimintaympäristö vaikutti kilpailukyvyn heikkenemiseen ja lykkää investointeja ja johtaa lopulta inflaation kasvuun ja talouden hitaaseen elpymiseen, kuten Unkaria koskeva perusteellinen tarkastelu makrotalouden epätasapainoa koskevan menettelyn yhteydessä osoittaa.

(30) Pääomamarkkinat startup-yritysten ja erittäin innovatiivisten pienten ja keskisuurten yritysten rahoituskanavina ovat Unkarissa alikehittyneet. Vuonna 2023 osakemarkkinoiden arvo oli 17,6 prosenttia suhteessa BKT:hen (EU:n keskiarvo: 68 %). Pääomamarkkinoiden kehitystä ovat vaikeuttaneet entisestään viimeaikaiset politiikkatoimet, kuten yksityissijoittajille tarkoitetut verottomat pitkäaikaiset joukkolainat sekä asuntoinvestointien verokannustimet.

(31) Tutkimus- ja kehitysintensiteetti on kasvanut vain vähän viime vuosikymmenen aikana, ja se oli edelleen selvästi EU:n keskiarvon alapuolella vuonna 2023 (1,4 prosenttia vs. 2,2 prosenttia suhteessa BKT:hen). Julkiset tutkimus- ja kehitysmenot, myös yliopistoihin kohdistuvat, ovat EU:n alhaisimpia, mikä heikentää tieteellistä huippuosaamista. Käynnissä oleva tutkimuslaitosten uudelleenjärjestely sekä epäselvät sisäiset arviointimekanismit lisäävät tutkijoiden työolojen epävarmuutta. Teknologian siirrosta vastaavia toimistoja ei ole vielä riittävästi sulautettu osaksi tiedeyhteisöä eikä hyväksytty tiedeyhteisössä, eivätkä spin-off-kanavat ole vielä hyvin kehittyneitä. Korkeakoulujen ja yritysten välinen yhteistyö rajoittuu pääasiassa vakiintuneisiin yrityksiin, joilla on yhteyksiä yliopistoihin. Raskaan hallinnollisen taakan vuoksi ja koska innovaatiomenoja koskevat tukikelpoisuussäännöt eivät aina ole selkeitä, vain harvat, lähinnä suuret, yritykset innovoivat ja hyötyvät erilaisista tuista.

(32) Unkari on edelleen voimakkaasti Venäjän varassa fossiilisten polttoaineiden osalta. Vuonna 2024 yli 70 prosenttia kulutetusta maakaasusta ja yli 80 prosenttia kulutetusta raakaöljystä oli peräisin Venäjältä. Unkarin pyrkimykset siirtyä pois Venäjä-riippuvuudesta ovat hitaita.

(33) Unkari kirjaa merkittäviä merkityksellisiä fossiilisten polttoaineiden tukia ilman suunniteltua asteittaista irtautumista vuoteen 2030 mennessä. Asteittaisen irtautumisen painopisteenä voitaisiin pitää erityisesti sellaisia fossiilisten polttoaineiden tukia, joilla ei puututa kohdennetusti energiaköyhyyteen eikä aitoihin energiavarmuuteen liittyviin huolenaiheisiin ja jotka haittaavat sähköistämistä eivätkä ole ratkaisevan tärkeitä teollisuuden kilpailukyvyn kannalta. Unkarissa fossiilisten polttoaineiden tuet – kuten sähkö-, kaasu- ja vesikustannusten tukiohjelma, maakaasua käyttävän kaukolämmityksen arvonlisäveron alennus sekä dieselin maatalouskäytön valmisteveron palautukset – ovat taloudellisesti tehottomia, pitävät yllä riippuvuutta fossiilisista polttoaineista eivätkä kannusta sähköistämiseen asuntosektorilla. Näiden tukien supistaminen ja asteittainen lakkauttaminen on EU:n sitoumusten mukaista ja voi auttaa Unkaria pitämään julkiset menot kurissa.

(34) Uusiutuvien energialähteiden nopea käyttöönotto ei ilman järjestelmän joustavuuden lisäämistä vähennä riippuvuutta sähkön tuonnista ja on johtanut sähkön tukkuhinnan äärimmäiseen heilahteluun yksittäisten päivien aikana. Kotitalouskuluttajilla on rajalliset mahdollisuudet hyödyntää dynaamista hinnoittelua, ja älymittareiden käyttöönotto on vähäistä (alle 10 prosenttia), mikä sekin estää joustoa. Rajoitettu rajatylittävä kauppa estää sen, että Unkari voisi hyödyntää sisämarkkinoiden kaikkia etuja ja antaa sähkön virrata sinne, missä kysyntä on suurempaa. Lisäksi Unkarin tasemarkkinoiden vähäinen kilpailu johtaa korkeampiin kustannuksiin. Yritysten maksama energian hinta on Unkarissa yksi EU:n korkeimmista. Energian tuonti väheni vuonna 2024 mutta on edelleen merkittävää, mikä tekee ulkoisesta tasapainosta alttiin energian hintojen nousulle, mikä on yksi makrotalouden epätasapainoa koskevassa menettelyssä havaittu haaste.

(35) Unkariin vaikuttavat yhä enemmän ilmastoriskit, kuten osoittavat erityisesti vuonna 2022, mutta myös vuonna 2024 koetut kuivuudet, jotka aiheuttivat merkittäviä menetyksiä maatalousalalla. Heikot hallinnolliset valmiudet ja puutteellinen vihreä infrastruktuuri heikentävät Unkarin yleistä vesiresilienssiä ja erityisesti maan luonnollista vedenpidätyskykyä. Lisäksi veden laatu on huono maatalouden, teollisuuden ja asutuksen aiheuttaman pilaantumisen vuoksi, ja pintavesistä vain 11,3 prosentin ekologinen tila on hyvä (EU:n keskiarvo: 37,3 %). Kiertotalouden omaksumisessa Unkari edistyy hitaasti, eikä uudelleenkäyttöä, korjaamista ja kierrätystä painoteta riittävästi. Vuoden 2023 tietojen mukaan Unkarin resurssituottavuus oli 1,33 euroa kilolta ja kiertomateriaalien käyttöaste 5,9 prosenttia. Nämä luvut ovat huomattavasti alle EU:n keskiarvojen (2,74 euroa kilolta ja 11,8 prosenttia), eikä lähentymistä ole havaittavissa. Jätehuoltoalan rajallisten resurssien kohdentaminen ja riittämätön käsittelykapasiteetti ovat johtaneet suhteellisen alhaiseen kierrätysasteeseen ja liialliseen riippuvuuteen kaatopaikkasijoituksesta.

(36) Unkarin kilpailukykyä ja innovointipotentiaalia rajoittavat heikommassa asemassa olevien opiskelijoiden ja ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden heikot perustaidot, pieni korkea-asteen koulutuksen suorittaneiden osuus sekä haavoittuvassa asemassa olevien ryhmien rajallinen täydennys- ja uudelleenkoulutus. Koulutuksessa on suuria

eriarvoisuuksia, jotka vaikuttavat erityisesti romaneihin ja joiden vuoksi joka toisen heikommassa asemassa olevan oppilaan perustaidot jäävät heikoiksi. Vuoden 2022 PISA-tutkimus osoittaa, että matematiikan keskimääräisten oppimistulosten ero yleisten ja ammatillisten ohjelmien välillä on yksi EU:n suurimmista, mikä johtuu pitkälti sosioekonomisista eroista. Ammatilliseen koulutukseen osallistuminen lisääntyy, mutta järjestelmä ei ole vieläkään riittävän läpäisevä ([23]), eivätkä kolmivuotiset ammatillisen koulutuksen ohjelmat – joiden yleissivistävä koulutussisältö on vähäinen – tarjoa suoraa pääsyä korkeampaan tutkintotasoon johtaville koulutusväylille. Opettajapula on kiireellinen ongelma ikääntyvän työvoiman vuoksi, erityisesti epäsuotuisassa asemassa olevilla alueilla ja maaseutualueilla. Vuonna 2024 Unkari alkoi toteuttaa opettajien palkkojen suurta uudistusta, joka sai yhteisrahoitusta Euroopan sosiaalirahasto plussasta. Lisäksi opettajien riippumattomuuden lisääminen ja opettajien arviointijärjestelmä, jolla palkitaan innovatiivisia ja osallistavia pedagogisia lähestymistapoja, voisivat auttaa houkuttelemaan korkeasti suoriutuvia hakijoita ja pitämään nuoria opettajia ammatissaan. Korkean osaamistason työvoiman kasvavasta kysynnästä huolimatta korkea-asteen koulutuksen suorittaneiden osuus on edelleen yksi EU:n alhaisimmista. Tämän lisäksi luonnontieteistä, teknologiasta, tekniikasta ja matematiikasta valmistuneiden osuus on pieni, mikä entisestään heikentää Unkarin kykyä houkutella investointeja huipputeknologian aloille.

(37) Keskimääräinen työllisyysaste on korkea, mutta joillakin muita heikommassa asemassa olevilla ryhmillä, kuten heikosti koulutetuilla, vammaisilla ja romaneilla, on edelleen täydennys- ja uudelleenkoulutusmahdollisuuksien saatavuuteen ja pysyvän työsuhteen saamiseen liittyviä esteitä. Tätä työntekijävarantoa ei hyödynnetä, vaikka samalla Unkari tukeutuu myös ulkomaisiin työntekijöihin. Toimivien uudelleen- ja täydennyskoulutusmahdollisuuksien sekä asianmukaisesti räätälöityjen tukipalvelujen, liittyen esimerkiksi monialaisten taitojen kehittämiseen, terveyden tukeen ja psykologiseen tukeen sekä työnhaun tukeen, saatavuudessa muita heikommassa asemissa olevien ryhmien osalta on vielä parantamisen varaa. Aktiivisten työmarkkinapolitiikkojen oikeudelliseen kehykseen hiljattain tehty muutos luo lisää mahdollisuuksia edistää harjoittelutarjontaa, ja julkisten työvoimapalvelujen valmiuksia voidaan tältä osin parantaa. Työttömyysjaksot kestävät keskimäärin yli 12 kuukautta. Kolmen kuukauden työttömyysetuus rajoittaa sopivan työpaikan tai soveltuvien uudelleenkoulutusmahdollisuuksien löytämiseen käytettävissä olevaa aikaa ja lisää huonolaatuisten työpaikkojen, pitkäaikaistyöttömyyden ja köyhyyden riskejä.

(38) Työmarkkinavuoropuhelu työnantajien ja ammattiliittojen välillä on edelleen heikkoa erityisesti julkisella sektorilla. Vaikka yksityisen sektorin kolmikantafoorumi sai vähimmäispalkkaneuvotteluille oikeudellisen kehyksen vuonna 2024, vuosina 2024 ja 2025 ehdotetut merkittävät talouspolitiikat hyväksyttiin kuulematta asianomaisia työnantajia ja ammattiliittoja. Julkisella sektorilla työntekijöiden oikeudet ovat vähitellen heikentyneet. Tietyille julkisen sektorin työntekijöille on luotu erillinen ammattiasema, mikä heikentää heidän kykyään puolustaa etujaan kollektiivisesti.

(39) Sosiaalinen syrjäytyminen ja köyhyys lisääntyvät erityisesti lasten, ikääntyneiden ja vammaisten keskuudessa. Varallisuuserot ovat kasvaneet merkittävästi ja ovat yhdet EU:n suurimmista. Verojärjestelmä suosii suurituloisia kotitalouksia, kun suurin osa sosiaalisesta tuesta myönnetään verohyvitysten kautta. Vähimmäistoimeentuloetuuden, erityisesti työttömyysetuuden, riittävyys on EU:n heikoimpia. Sosiaalietuuksien vaikutus köyhyyden vähentämisen kannalta (erityisesti lasten osalta) väheni edelleen vuonna 2023 ja pysyi alhaisena tuloerojen vähentämisen kannalta. EU:n rahoittama ohjelma, jolla tuetaan asumista, sosiaalipalveluja ja koulutusta 300 heikoimmassa asemassa olevassa kunnassa, on merkittävä edistysaskel, mutta yleisten sosiaali- ja peruspalvelujen saatavuuden parantamiseksi tarvitaan kohdennetumpia toimenpiteitä. Lääkäreiden epätasainen maantieteellinen jakautuminen on maan syrjäisillä alueilla merkittävä hoitoon pääsyn este. Politiikkatoimet, joilla puututaan vähäisiin terveydenhuoltomenoihin ja jatkuvaan pulaan terveydenhuollon ammattilaisista, ovat edelleen vähäisiä. Elinajanodote syntymähetkellä on EU:n alhaisimpia. Näihin haasteisiin vastaaminen auttaisi myös tukemaan ylöspäin tapahtuvaa sosiaalista lähentymistä sosiaalisen lähentymisen kehyksen periaatteisiin perustuvan komission yksiköiden toisen vaiheen maa-analyysin mukaisesti ([24]).

(40) Asumiskustannukset vaikuttavat kielteisesti elintasoon erityisesti köyhyysrajan alapuolella elävien ihmisten keskuudessa. Asuntojen hinnat nousivat 230 prosenttia vuosina 2010–2024. Sosiaalinen asuntokanta on pieni ja supistuva, ja pienituloisilla kotitalouksilla on rajalliset mahdollisuudet saada tukea asumiseen, sillä saatavilla ei ole selkeää ja kohdennetumpaa valtiollista asuntopoliittista tukea. Runsaskätiset ja kohdentamattomat asuntotuet ja asuntotarjonnan rajallisuus vaikuttivat asuntojen hinnannousuun.

([23]) Oppijoiden sujuva siirtyminen koko koulutusjärjestelmän sisällä horisontaalisesti ja vertikaalisesti.
([24]) SWD(2025) 95 – Toisen vaiheen maa-analyysi sosiaalisesta lähentymisestä sosiaalisen lähentymisen kehyksen mukaisesti, 2025.

(41) Komission suorittama perusteellinen tarkastelu ja epätasapainojen olemassaoloa koskevat komission päätelmät huomioon ottaen asetuksen (EU) N:o 1176/2011 6 artiklan nojalla annetut suositukset ilmenevät suosituksista 1, 2, 3, 4 ja 6. Suosituksissa 1, 2, 4 ja 6 tarkoitetuilla toimenpiteillä autetaan puuttumaan haavoittuvuuksiin, jotka liittyvät julkisen talouden ja ulkoisiin rahoitustarpeisiin. Suosituksessa 3 tarkoitetuilla toimenpiteillä autetaan korjaamaan kustannuskilpailukykyyn ja hintapaineisiin liittyviä haavoittuvuustekijöitä,

SUOSITTAA, että Unkari toteuttaa vuosina 2025 ja 2026 toimia, joilla se

1. kasvattaa yleisesti puolustus- ja turvallisuusmenoja ja puolustusvalmiutta varmistaen samalla velkakestävyyden 6 päivänä maaliskuuta 2025 annettuja Eurooppa-neuvoston päätelmiä noudattaen; pitäytyy neuvoston 18 päivänä helmikuuta 2025 suosittamissa nettomenojen enimmäiskasvuprosenteissa liiallisen alijäämän tilanteen lopettamiseksi, mutta hyödyntää niitä poikkeamia, jotka on kansallisen poikkeuslausekkeen nojalla sallittu puolustusmenojen kasvun vuoksi; purkaa hätätilanteen energiatukitoimenpiteet; harjoittaa selkeästi rajattua ja tehokkaasti koordinoitua makrotalouspolitiikkaa julkisen talouden kestävyyden ja ulkoisen kestävyyden varmistamiseksi; poistaa asteittain käytöstä jäljellä olevat hinta- ja korkokatot ja vastaavat toimenpiteet vääristävien vaikutusten vähentämiseksi ja rahapolitiikan sujuvan välittymisen helpottamiseksi; vahvistaa keskipitkän aikavälin rahoituskehystä, sovittaa vuotuisten talousarvioiden laatimisen paremmin yhteen varainhoitovuoden kanssa ja rajoittaa harkintavaltaa vuotuisten talousarvioiden täytäntöönpanossa; parantaa eläkejärjestelmän pitkän aikavälin kestävyyttä säilyttäen samalla sen riittävyyden erityisesti puuttumalla tuloeroihin;

2. nopeuttaa kiireellisesti elpymis- ja palautumissuunnitelman ja siihen kuuluvan REPowerEU-luvun täytäntöönpanoa ottaen huomioon määräajat, joita uudistuksiin ja investointeihin asetuksen (EU) 2021/241 nojalla sovelletaan, jotta ne saadaan ajoissa päätökseen, panemalla nopeasti täytäntöön tarvittavat toimenpiteet EU:n taloudellisten etujen suojaamiseksi; nopeuttaa koheesiopolitiikan ohjelmien (EAKR, JTF, ESR+, koheesiorahasto) toteuttamista hyödyntäen tarvittaessa väliarvioinnin tarjoamia mahdollisuuksia; parantaakseen kilpailukykyä hyödyntää parhaalla mahdollisella tavalla EU:n välineitä, InvestEU-ohjelman ja Euroopan strategisten teknologioiden kehysvälineen tarjoamat mahdollisuudet mukaan lukien;

3. parantaa sääntelykehystä ja lisää kilpailua hyödykemarkkinoilla ja palveluissa, erityisesti vähittäiskaupassa, välttämällä mielivaltaisten hallinnollisten toimenpiteiden toteuttamista, räätälöityä lainsäädäntöä, joka aiheuttaa aiheetonta hyötyä tai haittaa tietyille yrityksille, ja markkinoita vääristäviä valtion tukemia liiketoimia sekä rajoittamalla hätätoimenpiteiden käytön siihen, mikä on ehdottoman välttämätöntä sisämarkkinoiden periaatteen ja oikeusvaltioperiaatteen mukaisesti; edistää pääomamarkkinoiden kehitystä lisäämällä vero- ja sääntelykannustimia; vahvistaa julkisen sektorin ja yritysten innovaatiopuitteita parantamalla julkisten tutkimus- ja kehitysmenojen ennustettavuutta ja kohdentamalla nykyisiä toimenpiteitä paremmin pk-yrityksiin;

4. nopeuttaa fossiilisten polttoaineiden toimitusten monipuolistamista, jotta riippuvuus venäläisistä lähteistä voidaan poistaa asteittain, ja toteuttaa konkreettisia toimia, joilla poistetaan asteittain fossiilisten polttoaineiden tukia, erityisesti dieselin valmisteveroihin liittyviä tukia ja asuntosektorin sähköistymistä haittaavia tukia; lisää joustavuutta ja kilpailua sähköalalla vahvistamalla tasemarkkinoita ja tehostamalla rajat ylittävää sähkökauppaa; parantaa vesiresilienssiä luonnollisen vedenpidätyksen ja hallinnollisten valmiuksien vahvistamisen avulla sekä parantaa kiertoa erityisesti vahvistamalla jätteenkäsittelyvalmiuksia;

5. parantaa koulutustuloksia ja korkea-asteen koulutuksen suorittaneiden osuutta sekä lisää muita heikommassa asemassa olevien ryhmien, erityisesti romanien, osallistumista laadukkaaseen yleissivistävään opetukseen parantamalla opettajan ammatin houkuttelevuutta edelleen ja nostamalla korkea-asteen koulutukseen oikeuttavan toisen asteen tutkinnon suorittavien oppilaiden osuutta;

6. parantaa pääsyä tehokkaiden ja aktiivisten työmarkkinatoimenpiteiden piiriin, erityisesti järjestämällä heikoimmassa asemassa oleville ryhmille mahdollisuuksia täydennys- ja uudelleenkoulutukseen, ja varmistaa toimivan työmarkkinaosapuolten vuoropuhelun; parantaa sosiaalihuollon ja työttömyysetuuksien riittävyyttä ja varmistaa peruspalvelujen saatavuuden kaikille; kohdentaa asuntosektorin tukitoimenpiteitä pienituloisille kotitalouksille ja lisää asuntotarjontaa, myös sosiaalista asuntotarjontaa.

Tehty Brysselissä 8 päivänä heinäkuuta 2025.

Neuvoston puolesta

Puheenjohtaja

S. LOSE